DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Aşağıdaki şiiri okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Terazi***
>
> *Söz tartılmaz, elle tutulmaz;*
> *Yine de her sözün bir ağırlığı var.*
> *Bir söz düşer, yıllarca kalkamaz;*
> *Bir söz kalkar, ömür boyu taşınır.*
>
> *Demirci körük üfler, demir kızarır;*
> *Söz de öyle: Ağızdan çıkınca şekil alır.*
> *Kimi zaman bıçak olur, kimi zaman ekmek;*
> *İkisi de aynı ocaktan çıkar.*
>
> *Suskunluk da konuşur bazen, kulak verene;*
> *Boş bırakılan satır da anlam taşır.*
> *Terazi dil ucunda kurulur hep;*
> *Ne kadar ağır olduğunu tartan bilir.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Aşağıdaki tabloda şiirden alınan dizeler verilmiştir. Her satırda **sözün anlatılmasında** başvurulan edebî sanatın adını ve bu sanatın dizelere kattığı anlamı ya da etkiyi yazınız.

Dizeler	Edebî sanatın adı	Dizelere kattığı anlam/etki
Demirci körük üfler, demir kızarır; / Söz de öyle: Ağızdan çıkınca şekil alır.		
Bir söz düşer, yıllarca kalkamaz; / Bir söz kalkar, ömür boyu taşınır.		
Suskunluk da konuşur bazen, kulak verene;		

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

1.2. Şiirin başlığı olan "terazi" sözcüğü son dörtlükte gerçek anlamı dışında kullanılmıştır. "Terazi dil ucunda kurulur hep" dizesinden hareketle bu sözcüğün şiirde kazandığı anlamı açıklayınız. Ardından şairin söz söyleme konusunda okura verdiği öğüdü **bir cümleyle** yazınız.

2. Bir öğrenci, okuduğu bir şiirden hareketle eski bir su değirmenini betimleyen aşağıdaki paragrafı yazmıştır. Paragraftaki numaralı cümlelerin **her birinde bir** yazım yanlışı vardır.

> ***Öğrencinin paragrafı: Eski Değirmen***
>
> *(1) Köyün aşağısındaki su değirmeni yüzelli yıldır aynı derenin kıyısında duruyor. (2) Oluktan inen su, çarkın kanatlarına artarda çarpıp köpüklenir. (3) İçeri girince un kokusu ıslak tahtanın kokusuna karışır; tavandaki örümcek ağları bile bem beyaz görünür. (4) Değirmenci Kemal Ustanın unlu elleri, buğday çuvallarını sabırla taşın ağzına boşaltır. (5) Taşlar döndükçe çıkan uğultu, rafın köşesin de duran eski radyonun sesini bile bastırır. (6) Akşam olup değirmenci suyun önünü kapatınca değirmen bir den bire susar; o zaman derenin sesi yeniden duyulur.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Her cümledeki yanlışı bulup doğru biçimini ve uyulmayan kuralı tabloya yazınız.

Cümle	Doğru biçim	Uyulmayan kural
1		
2		
3		
4		
5		
6		

2.2. Paragrafın sonuna eklenmek üzere, değirmenin önünden akan dereyi betimleyen **3–4 cümle** yazınız. Cümlelerinizde aşağıdaki ölçütlere uyunuz:

- Dereyi en az **iki duyuya** (görme, işitme, koklama, dokunma, tatma) ait ayrıntıyla betimleyiniz.
- En az **bir** pekiştirmeli sıfatı (ör. yemyeşil, masmavi, buz gibi) doğru yazımıyla kullanınız.
- Sıralı sözcük ya da söz öbeklerini en az **bir** yerde virgülle ayırınız.
- Yazım ve noktalama kurallarına uyunuz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3. Aşağıdaki anıyı okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Çatlak Ayna***
>
> *O yaz köyde halamın yanında kaldım. Her sabah bahçedeki asma çardağının altına oturur, o anlatır ben dinlerdim. Bir gün bana babaannemden kalma küçük bir ayna gösterdi; camı çatlamış, çerçevesi kararmıştı. "Bunu her baktığımda annem gelir gözümün önüne," dedi. Ben de aynaya baktım; çatlak camda ikiye bölünmüş kendi yüzümden başka bir şey göremedim. Halam güldü: "Sen henüz göremezsin, zamanla görürsün." O gün ne demek istediğini anlayamadım.*
>
> *Yıllar sonra halamı kaybettiğimizde ayna bana kaldı. Onu çekmecesinde, bir mendile sarılmış hâlde buldum. Bu kez baktığımda ben de gördüm: Çatlağın bir yanında kendi yüzüm, öbür yanında halamla geçirdiğim o yaz duruyordu.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Aşağıdaki tabloyu metne dayanarak doldurunuz.

Ölçüt	Metindeki karşılığı
Anlam yüklenen nesne ve kimden kaldığı	
Nesnenin hala için taşıdığı anlam	
Anlatıcının nesneye ilk bakışında gördüğü	
Anlatıcının yıllar sonra nesnede gördüğü	

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. Halanın "Sen henüz göremezsin, zamanla görürsün." sözüyle neyi kastettiğini açıklayınız. Bu sözün metnin sonunda nasıl anlam kazandığını metinden bir kanıtla gösteriniz.

4. Aşağıda biri hikâye, diğeri anı türünde iki metin verilmiştir. Metinleri okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Metin A (Hikâye) — On Yıl Sonra***
>
> *Cemal, on yıl sonra döndüğü kasabada her şeyin yerli yerinde durduğunu gördü. Ama o artık aynı Cemal değildi. Meydandaki çeşme hâlâ oradaydı; yanındaki kahvede çay içen yaşlı adamlar da. Yalnız o yoktu, o eski hâliyle. Annesinin evine girdiğinde kapının kolu elinde soğuk geldi. Odalar küçülmüştü sanki. Hayır, küçülmemişti; o büyümüştü, içinden. Mutfaktaki taburenin üstünde hâlâ çocukluk çizikleri vardı. Parmağıyla onları uzun uzun izledi. Sonra kalktı, pencereden dışarı baktı. Kasaba ona bir şey söylemiyordu artık. O, kasabaya bir şey söylemek istiyordu ama kelimeler gelmedi.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

> ***Metin B (Anı) — İlk Gün***
>
> *Ortaokulu bitirdiğim yılın eylülünde yatılı okula gittim. İlk gün bavulumu kendim taşıdım. Annem arkamdan baktı, ben dönüp bakmadım; dönersem ağlayacağımı biliyordum. Koridorlar uzundu, yatakhanedeki ranzalar birbirine benziyordu. Hangi yatak benim olacaktı? Bir köşeyi seçtim, pencereye yakın olanı. Işıklar söndükten sonra o pencereden dışarıyı izledim. Okulun bahçesindeki tek ağaç rüzgârda sallanıyordu. O gece ona bakarak uyudum. Sabah kalktığımda her şey hâlâ yabancıydı ama ağaç oradaydı. Bu bana yeterliydi. Yıllar sonra okulu ziyaret ettiğimde ilk baktığım yer yine o ağaç oldu.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Aşağıdaki tabloda verilen yapı unsurlarının **Metin A'da** ve **Metin B'de** nasıl karşılandığını ilgili hücrelere yazınız.

Yapı unsuru	Metin A (Hikâye)	Metin B (Anı)
Anlatıcı ve bakış açısı		
Zaman		
Mekân		
Kişi		

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.2. İki metinde de bir kişi, bulunduğu mekânda kendini yabancı hisseder. Bu duyguyu her metinde yaratan nedeni metinden birer kanıtla açıklayınız.

5. Aşağıda biri hikâye, diğeri anı türünde iki metin verilmiştir. Metinleri okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Metin A (Hikâye) — Sessiz Oda***
>
> *Büyükannem ölmeden önce bana bir şey söylemişti: "Bir gün anlarsın." O zamanlar neyi anlayacağımı bilmiyordum. Büyükannem gittikten sonra odasına girdiğimde her şey yerli yerindeydi: yatağının başındaki küçük masa, üzerindeki bardak, bardağın yanındaki eski defter. Defteri açtım. İçi boştu, tek bir sayfası bile yazılı değildi. Ama sayfalar sararmıştı, kenarları kıvrılmıştı; belli ki uzun yıllar orada beklemiş, beklemiş, beklemiş. Boş sayfaları kapatıp yatağın kenarına oturdum. Belki de büyükannemin söylemek istediği şey buydu: Bazı şeyler yazılmadan da dolu olabilir.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

> ***Metin B (Anı) — Defterin Ağırlığı***
>
> *İlkokul dördüncü sınıftayken öğretmenim bana boş bir defter vermişti. "İçine ne istersen yaz," demişti. Ben de ilk hafta her gün bir şeyler yazdım; bazen bir cümle, bazen yalnızca bir kelime. Sonra bir gün durdum. Yazmak istemiyordum ama defteri de kapatamıyordum. Saatlerce o açık sayfaya baktım. O bakış bana bir şey öğretti: Boşluk da bir anlam taşır. Öğretmenim bunu biliyordu herhâlde; yoksa neden boş bir defter versin?*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Aşağıdaki tabloda iki metinden alınan ifadeler verilmiştir. Her ifadenin kişinin ruh hâli ya da düşünceleri hakkında ne gösterdiğini metne dayanarak açıklayınız.

Metin	İfade	Kişi hakkında gösterdiği
A	"belli ki uzun yıllar orada beklemiş, beklemiş, beklemiş"	
B	"Yazmak istemiyordum ama defteri de kapatamıyordum."	

5.2. İki metinde de "boş defter" anlam arayışının simgesi olarak kullanılmıştır. Aşağıdaki ölçütlere uyarak bu nesnenin iki metindeki işlevini karşılaştıran bir **paragraf** yazınız.

- Her iki metne de atıfta bulununuz.
- Boş defterin her metinde taşıdığı anlamı ayrı ayrı açıklayınız.
- İki metin arasındaki bir benzerliği ve bir farkı en az birer cümleyle belirtiniz.
- Paragrafınız en az 5, en fazla 8 cümle olsun.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6. Aşağıda biri hikâye, diğeri anı türünde iki metin verilmiştir. Metinleri okuyup soruları cevaplayınız.

> ***Metin A (Hikâye) — Yol Arkadaşı***
>
> *Tren küçük istasyonda durduğunda Selim pencereden dışarı baktı. Peronda yaşlı bir adam, bavulunu yere koymuş, gözlerini ufka dikmiş bekliyordu. Selim adama bakınca içinde tuhaf bir hüzün **kabardı**. Adamın kim olduğunu bilmiyordu, nereye gittiğini de. Ama o bekleyiş, o sessizlik ona çok tanıdık geldi. Sanki adam, yıllardır taşıdığı bir sorunun cevabını beklemek için orada duruyordu.*
>
> *Tren hareket edince adam küçüldü, küçüldü, sonra gözden kayboldu. Selim koltuğuna yaslandı. "Belki de anlam," diye düşündü, "hep başkasının yüzünde aranır."*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

> ***Metin B (Anı) — Tellerdeki Ses***
>
> *Ortaokulun son yılında mahallemizdeki halk eğitim merkezinin bağlama kursuna yazıldım. İlk haftalar çıkardığım sesi kendim bile **yadırgıyordum**; teller parmaklarımı acıtıyor, notalar bir türlü yerine oturmuyordu. Bir gün hocamıza "Bu sazın içinde güzel bir türkü yok galiba." dedim. Gülümsedi: "Türkü sazın içinde durmaz, senin parmaklarında doğar."*
>
> *Aylarca her akşam aynı türküyü çaldım. Bir akşam annem mutfaktan çıkıp kapıda durdu, sessizce dinledi. O an sazı **benimsediğimi** hissettim; elimdeki artık bir tahta parçası değil, benim sesimdi. O gece günlüğüme şu cümleyi yazmışım: "Anlam bulunmaz, kurulur." Aradan yıllar geçti, o cümleyi hâlâ doğru buluyorum.*
>
> *(Sınav için yazılmış özgün metin)*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

6.1. Metinlerde koyu yazılmış sözcüklerin bağlamdaki anlamlarını tabloya yazınız.

Sözcük	Bağlamdaki anlamı
kabardı (Metin A)	
yadırgıyordum (Metin B)	
benimsediğimi (Metin B)	

6.2. Metin A'daki "Belki de anlam, hep başkasının yüzünde aranır." ve Metin B'deki "Anlam bulunmaz, kurulur." cümleleri, anlam arayışına ilişkin iki farklı görüşü dile getirmektedir. Bu iki görüş arasındaki temel farkı açıklayınız. Ardından hangisini daha ikna edici bulduğunuzu bir gerekçeyle belirtiniz.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif